

Scientific Journal

VIRTUS

#42, March, 2020
published since 2014

2020

ISSN 2410-4388 (Print)
ISSN 2415-3133 (Online)

Scientific Journal *Virtus*
Issue # 42, March, 2020
Published since 2014

Recommended for publication by the Council of
NGO "Sobornist" (the proceedings No.7 March 31, 2020).

Founder: Scientific public organization
"Sobornist" (Ukraine).

Publisher: Center of Modern Pedagogy "Learning
Without Borders" (Canada).

Partners:

- ✚ Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine);
- ✚ Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine);
- ✚ Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine);
- ✚ SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);
- ✚ Consortium for Enhancement of Ukrainian Management Education (Ukraine);
- ✚ Pomeranian Academy in Slupsk (Poland);
- ✚ Baku Islamic University (Azerbaijan);
- ✚ University of the town of Nish (Serbia);
- ✚ Zielonogorski University (Poland);
- ✚ Center of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" (Canada).

Virtus: Scientific Journal / Editor-in-
Chief M.A. Zhurba – March # 42,
2020. – 227 p.

Editor-in-Chief:

Zhurba M.A., Ph.D., professor, Head of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Kuzmichenko I.O., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Humanities of SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);

Talishinski E.B., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Public Disciplines of the Baku Islamic University (Azerbaijan);

Starichenko E.V., Head of Analytical Department of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Mainhandling Editor:

Kravchenko Yu.V., Manager on international cooperation of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Journal Indexing:

✓ **Google Scholar** is a freely accessible web search engine that indexes the full text or metadata of scholarly literature across an array of publishing formats and disciplines. The Google Scholar index includes most peer-reviewed online academic journals and books, conference papers, theses and dissertations, preprints, abstracts, technical reports, and other scholarly literature, including court opinions and patents. Google Scholar's database contains roughly 389 million documents including articles, citations and patents making it the world's largest academic search engine.

✓ **Scientific Indexing Services (SIS) (USA)** is academic database which provides evaluation of prestigiousness of journals. The evaluation is carried out by considering the factors like paper originality, citation, editorial quality, and regularity & international presence.

✓ **Citefactor (USA)** is a service that provides access to quality controlled Open Access Journals. The Directory indexing of journal aims to be comprehensive and cover all open access scientific and scholarly journals that use an appropriate quality control system, and it will not be limited to particular languages or subject areas.

✓ **ResearchBib** is open access with high standard indexing database for researchers and publishers. Research Bible may freely index journals, research papers, call for papers, research position.

✓ **Scientific Journal Impact Factor (SJIFactor)** is an international, recognized platform for promoting scientific achievements, as well as supporting publishers and scientific communities interested in state-of-the art research activities in innovation and applied science areas.

Journal «Virtus» has been positively evaluated in the SJIF Journal Master List evaluation process. **SJIFactor = 4,494.**

✓ **Directory of Research Journal Indexing (DRJI)** is to increase the visibility and ease of use of open access scientific and scholarly journals thereby promoting their increased usage and impact. DRJI supply champion has access to global-renowned content in all discipline areas including magazine and journal articles. DRJI advocate, educate, and provide the central resource for indexing.

✓ **International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)** – academic database was organized with the aim of creating an open platform for scientific research around the world. IIJIF provides the necessary communication of scholars, editors, publishers and conference organizers, through its exclusive services: provides indexing of scientific journals (calculates the impact factor), forms a list of national/international conferences and journals.

Certificate of Mass Media Registration:
KB № 21060-10860P from 24.11.2014 p.

Journal Editorial Staff Contact Information.
e-mail: virtustoday@gmail.com
website: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua>

© Authors of the Articles, 2020.

© Scientific Journal «Virtus», 2020.

Editorial Board:

Aliyeva S.I., Ph.D., professor, Institute of History National Academy of Sciences of Azerbaijan (Azerbaijan).

Aliyeva S.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyeva Y.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyev M.N., Ph.D., professor, Baku State University (Azerbaijan).

Arslan C.H., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Bohonkova J.A., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Chyzhova O.M., Ph.D., professor, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine).

Ciftci S.S., Ph.D., associate professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

De Serio B., Ph.D., professor, University of Foggia President of AIM (Italy).

Dombi-Fáy A., prof. dr., CSc, PhD, dr. hab., Professor of Pedagogy, Faculty of Education Hungary, Szeged University "Juhász Gyula" (Hungary).

Drachuk O.P., Ph.D., associate professor, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya (Ukraine).

Fóris-Ferenczi R., Ph.D., associate professor, Docent, Vice-dean, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Hamarta E.S., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Jovanovic P., Ph.D., professor, University of the town of Nish (Serbia).

Kalko I.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Karabacak N.N., Ph.D., associate professor, Recep Tayyip Erdogan University (Turkey).

Karlovitz Já.T., Ph.D., associate professor, Óbuda University (Hungary).

Kasyanova O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kasyanova V.A., Ph.D., associate professor, Institute of Chemical Technologies Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Komarevtseva I.A., Ph.D., professor, SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine).

Korotkova E.A., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kravchuk O.O., Ph.D., professor, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute (Ukraine).

Mennell S., Ph.D., professor, University College Dublin (Ireland).

Mihailovic S., Ph.D., professor, Institute of Serbian Culture Pristina-Leposavic (Serbia).

Moskalyova L.Yu., Ph.D., professor, Melitopol Bogdan Khmelnytsky State University (Ukraine).

Okulicz-Kozaryn W., dr.hab., MBA, Member of the International Scientific Association of Economists and Jurists "Consilium" (Switzerland).

Pagava O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Parlar Ali, Ph.D in Pharmacology, Assistant Professor, Medical Faculty, Department of Pharmacology, Adiyaman University (Turkey).

Pashayeva A.N., Ph.D., senior researcher at the Philosophy Institute of NA of AR, Baku (Azerbaijan).

Polishchuk O.P., Ph.D., professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Polovyi M.A., Ph.D. in History, D.Sc. in Political Science, professor, Vasyl Stus Donetsk National University (Ukraine).

Potapenko E.V., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Ukraine).

Sapenko R., Ph.D., professor, Zielonogorski University (Poland).

Semaniuk V.Z., D.Sc., Associate Professor, Ternopil National Economic University (Ukraine)

Shpak D.O., Ph.D., associate professor, Mykolajiv branch of Kiev National University Culture and Arts (Ukraine).

Radchenko O.V., Ph.D., professor, Pomeranian Academy in Slupsk (Poland).

Rohit Kumar Verma, B.com.L.L.b, Poet & Researcher, Writer, Institute of Law Jiwaji Univeristy (India).

Shchudlo S., Ph.D., professor, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine).

Stoffa Ján, prof. Ing., DrSc., emeritus professor, Palacký University in Olomouc (Czech Republic).

Stoffová V., prof. Ing., CSc., Ph.D., Department of Mathematics and Informatics, Faculty of Education, Trnava university in Trnava (Slovakia).

Svintsitska O.I., Ph.D., associate professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Szamosközi I., dr, professor, the Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Takács M., prof. dr., Ph.D., professor, Hungarian Language Teacher training Faculty, University of Novi Sad, Subotica (Serbia).

Torgvik Ju., Ph.D., professor, Kodolányi János College (Hungary).

Tsyurupa M.V., Ph.D., professor, National University of Defense of Ukraine (Ukraine).

Ustymenko-Kosorich O.A., Ph.D., professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University (Ukraine).

Vveinhardt J., Ph.D., professor, Vytautas Magnus University, Lithuanian Sports University (Lithuania).

Yeremenko A.M., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Zhurba A.M., Ph.D., associate professor of International Academy of Personnel Management (Ukraine).

Zavatskaya N.Yev., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

The authors of materials are responsible for plagiarism, accuracy of the represented facts, quotes, figures and surnames. Editorial staff reserves the right for insignificant editing and reduction and also literary revision of the articles (with preservation of the main conclusions and style of the author). The editorial board of the journal may not share world outlook of the authors.

CONTENT

PHILOSOPHY

Dymchuk A.V.
FREEMASONRY SOCIAL DOCTRINE PHILOSOPHICAL
FOUNDATIONS (BASING ON J.G. FICHTE «PHILOSOPHY
OF FREEMASONRY. LETTERS TO CONSTANT»))..... 12

Kaskiv O.V.
THE KOBRYN SYNOD OF 1626 – THE SOURCE
OF THE PARTICULAR LAW OF THE UGCC 17

Samchuk L.S.
SOCIO-PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF TENDENCIES
OF LANGUAGE PREPARATION FOR FOREIGN
CITIZENS AT THE PREPARATION SECTION
OF THE HIGHER EDUCATION INSTITUTION 20

PEDAGOGY. PSYCHOLOGY

Varnavska I.V.
COMMUNICATIVE ABILITIES IN THE CONTEXT
OF THE PROFESSIONAL CHOICE OF GRADUATES 24

Bilyavska T.M.
ACCENTOLOGICAL LITERACY AS A CONDITION
OF QUALITATIVE LANGUAGE TRAINING FOR
FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS 28

Golovchenko O.I.
ENGAGING THE FUTURE PHARMACISTS
IN SELF-STUDY IN ORGANIC CHEMISTRY
USING DISTANCE LEARNING TOOLS 32

Demianenko O.Ye., Rakovs'ka M.A.
THE FORMATION OF A PROFESSIONALLY
MOBILE PERSONALITY OF THE FUTURE TEACHER
IN THE MODERN EDUCATIONAL PROCESS..... 38

Dudko N.V.
FEATURES OF MODELS OF THE PEDAGOGICAL
PROCESS IN MODERN EDUCATIONAL SYSTEMS..... 42

Zadorozhna L.V.
IMPLEMENTATION OF A COMPETENCE APPROACH
TO THE STUDY OF LIFE, ACTIVITIES AND ROLE
OF EXCELLENT PERSONALITIES IN SCHOOL
HISTORICAL EDUCATION 47

Kapinus O.S., Okaievych A.V., Lashta R.B.
THE POTENTIAL OF REFLEXIVE MECHANISMS
IN THE PROCESS OF PROFESSIONALIZATION
OF A FUTURE OFFICER 50

Kovalchuk N.V., Smerechak L.I.
FEATURES OF PROFESSIONAL ORIENTATION
WORK OF THE SOCIAL TEACHER..... 54

Kramarenko T.V.
THE EFFECTIVENESS OF E-MAIL IN LEARNING
A FOREIGN LANGUAGE BY STUDENTS OF
DIFFERENT SPECIALTIES 57

Kurienkova A.V.
THE ISSUE OF SOCIAL COMPETENCE FORMATION
IN PRESCHOOL CHILDREN WITH INTELLECTUAL
DISABILITIES IN THE PROCESS OF ROLE-PLAYING
GAMES OF SOCIAL ORIENTATION..... 61

Perederii O.L.
EFFICIENT PERSONNEL STRATEGY AS A
REQUIRED COMPONENT OF EDUCATIONAL
ESTABLISHMENT DEVELOPMENT 65

Perepelytsia K.Y.
WEB QUEST TECHNOLOGY USING IN THE
PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING 69

Petrushkevich I.I.
SPORT TRAINING OF SINGLE COMBAT FIGHTERS 73

Popadych O.O.
LEGAL EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN:
THE MAIN FORMS OF WORK OF PRESCHOOL
INSTITUTIONS WITH PARENTS 77

Rezunova O.S.
WAYS OF DEVELOPING STUDENTS READING
SKILLS DURING PREPARATION FOR ENGLISH
ENTRANCE EXAM 81

Skrytska N.V., Nykyforuk T.M.
ABOUT THE ISSUE OF TEACHING COURSE
«HISTORY OF UKRAINE AND UKRAINIAN
CULTURE» FOR FOREIGN STUDENTS 85

Sokolovska O.S.
V.O. SUKHOMLYNSKYI ON THE FORMATION
OF A HEALTHY LIFESTYLE IN SENIOR
PRESCHOOL CHILDREN..... 89

Udovychenko I.V.
PROBLEMS INTEGRATION OF NATURAL
SCIENTIFIC AT GEOGRAPHY LESSONS IN
SENIOR PROFILE HIGH SCHOOL 94

Filimonova T.V.
TECHNOLOGIES OF INTERACTIVE LEARNING
IN THE PROCESS OF PREPARATION OF
FUTURE PRIMARY EDUCATION PROFESSIONALS 96

Khubetov O.V.
PECULIARITIES OF THE IMPACT OF THE COGNITIVE
FACTORS ON THE ADAPTATION OF THE UNEMPLOYED
IN THE SHORT-TERM TRAINING OF THE NEW
PROFESSIONAL ACTIVITY..... 100

Tsurkan M.V.
UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE:
STAGES OF DISCIPLINE FORMATION 103

Shapoval S.I.
LIGHT ATHLETICS (SPORT ORIENTATION) 107

PHILOLOGY

Voloshyn M.V., Odarchuk N.A.
ROLE PLAY AS A MEANS OF FORMING PRIMARY
AND SECONDARY STUDENTS' FOREIGN
LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE
AT THE FOREIGN LANGUAGE LESSONS 112

Yefymenko T.M.
STUDING OF CROSS-LANGUAGE INTERFERENCE
IN THE SOCIAL, PSYCHOLOGICAL
AND LINGUISTIC ASPECTS 115

Kandiuk-Lebid S.V.
CHARACTERISTICS SYSTEM AND MEANS
OF MAKING IMAGES IN MEMUARIES OF
THE FIRST DECADES OF THE XIX CENTURY 118

Marchuk S.M.
THE GENESIS OF THE POETIC TRAVELOGUE 123

Overchuk O.B.
A REFLECTION OF CONCEPTUAL INFORMATION
BLACK CULTUREME IS NIGHT IN THE
POETICAL DISCOURSE B.-I. ANTHONYCH 127

Pertseva V.A.
FUNCTION OF LITERARY DETAILS IN THE
STORY OF GALINA TRYLIS «ELASHKA» 131

Prybluda L.M.
METONYMY AS A MEANS OF SECONDARY
NOMINATION REALIZATION 135

Cherednychenko V.P.
LEXICAL AND STRUCTURAL CHANGES IN THE
TRANSLATION OF THE NOVEL FRANZ KAFKA'S
«EIN LANDARZT» 139

Sharova T.M.
SCHEMATIC WAYS OF REPRODUCING THE
WORLD IN THE DIMENSION OF THE CANON
OF SOCREALISM (ON THE MATERIAL
OF CREATIVITY OF KOSTYA GORDIENKO) 142

HISTORY

Bohatchuk S.S.
THE HUMAN RIGHTS MOVEMENT OF THE
60'S – IN THE EARLY 90'S OF THE XX CENTURY
IN THE HISTORY OF UKRAINIAN INDEPENDENCE 145

Bryvko M.V.
«PEST LINE» IN TEACHERS' EDUCATION
AND UPBRINGING WORK (ON THE MATERIALS
OF ARCHIVE-CRIMINAL CASES) 151

Gubka O.O.
ARCHIVAL MATERIALS OF THE DESIGNER OF
SPACE ROCKET TECHNOLOGY V.M. KOVTUNENKO
AT THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF
UKRAINE AND THE RUSSIAN ACADEMY OF SCIENCES 155

Datskiv I.B., Vizniak Y.Y.
UKRAINIAN-LITHUANIAN RELATIONS OF
MODERNITY IN THE HUMANITARIAN AREA
AT THE END OF THE XX – EARLY OF THE XXI CENTURY 161

Kmin A.O.
FEATURES OF SPECIALISTS' TRAINING OF MORAL
AND PSYCHOLOGICAL SUPPORT IN THE ARMED
FORCES OF THE WORLD LEADING COUNTRIES 166

STATE ADMINISTRATION AND LAW. POLITOLOGY

Andrusiv L.M., Dohotar M.V.
INTERNATIONAL LEGAL REGULATION
OF THE TORTURE PROHIBITION 170

Bobrytskyi L.V.
IMPROVEMENT OF LEGISLATION AS A
CONDITION OF THE EFFICIENCY OF PUBLIC
GOVERNANCE IN SOFTWARE NATIONAL
SECURITY OF UKRAINE 173

Karkovska V.Ya.
METHODICAL ASPECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION
EFFICIENCY IN CONDITIONS OF FORMATION OF
MECHANISMS OF PERSONNEL SECURITY 177

Krivoshey V.M.
MODERNIZATION OF STATE POLICY IN THE
SPHERE OF SOCIAL-PSYCHOLOGICAL ADAPTATION
PARTICIPANTS OF MILITARY ACTION IN UKRAINE 182

Meiko O.V.
ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS
OF STATE REGULATION OF ORGANIZATIONAL
AND STAFF STRUCTURES OF BORDER SUBSIDIARIES 186

Nischymna S.O.
ENVIRONMENTAL TAXATION IN UKRAINE 190

Torichniy V.O.
THE SUBJECT AND OBJECT COMPONENT OF THE
MECHANISM OF PUBLIC ADMINISTRATION IN
THE FIELD OF INFORMATION SECURITY 193

Tucha V.V.
TRANSFORMATION OF THE REGIONAL
ELITE AS A NECESSARY CONDITION FOR
STRATEGIC DEVELOPMENT OF THE STATE 197

Khmyrov I.M.
THE ADVANTAGES OF STATE SUPPORT OF
INTRODUCTION AND USE OF MODERN E-LEARNING
SYSTEMS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTION 201

Chizhova O.M.

THE INTERCONNECTION OF THE SOCIAL DEMOCRATIC
PARADIGM AND POLITICAL PRAGMATISM 204

ECONOMICS

Bahley R.R., Rublevych V.

CURRENT APPROACHES TO RISK MANAGEMENT
OF INTERNATIONAL CORPORATIONS 207

Bondarenko O.M., Hurenko D.S.

AUDIT OF PAYROLL CALCULATIONS 212

Demianchuk I.A., Koval L.A., Lishchuk N.V., Kozak S.V.

EVALUATION OF THE IMPACT OF THE TAX
SYSTEM ON ECONOMIC GROWTH OF UKRAINE 216

Kostiunik O.V., Derkach O.S.

WAYS OF AVOIDANCE AND REDUCTION
OF DEBT AND PAYMENT DEBT 220

Savchuk L.M.

CORPORATE CULTURE IN THE SYSTEM
OF RECRUITMENT MARKETING 223

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ

Димчук А.В.
ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ
ДОКТРИНИ МАСОНСТВА (ЗА МАТЕРІАЛАМИ
ПРАЦІ Й.Г. ФІХТЕ «ФІЛОСОФІЯ МАСОНСТВА.
ЛИСТИ ДО КОНСТАНА») 12

Каськів О.В.
КОБРІНСЬКИЙ СИНОД 1626 РОКУ –
ДЖЕРЕЛО ПАРТИКУЛЯРНОГО ПРАВА УГКЦ..... 17

Самчук Л.С.
СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ
ТЕНДЕНЦІЙ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ
ГРОМАДЯН НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 20

ПЕДАГОГІКА. ПСИХОЛОГІЯ

Варна夫ська І.В.
КОМУНІКАТИВНІ ЗДІБНОСТІ В КОНТЕКСТІ
ПРОФЕСІЙНОГО ВИБОРУ СТАРШОКЛАСНИКІВ 24

Біля夫ська Т.М.
АКЦЕНТОЛОГІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК УМОВА
ЯКІСНОЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ 28

Голо夫ченко О.І.
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ
ФАРМАЦЕВТІВ З ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ ЗАСОБАМИ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ..... 32

Дем'яненко О.Є., Раковська М.А.
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-МОБІЛЬНОЇ
ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА
В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ..... 38

Дудко Н.В.
ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЕЙ ПЕДАГОГІЧНОГО
ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ СИСТЕМАХ 42

Задорожна Л.В.
РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ
ДО ВИВЧЕННЯ ЖИТТЯ, ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЛІ
ВИДАТНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ В ШКІЛЬНІЙ
ІСТОРИЧНІЙ ОСВІТІ..... 47

Капінус О.С., Окаєвич А.В., Лашта Р.Б.
ПОТЕНЦІАЛ РЕФЛЕКСИВНИХ МЕХАНІЗМІВ
В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ
МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА 50

Ковальчук Н.В., Смеречак Л.І.
ЗМІСТ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПРОФОРІЕНТАЦІЙНОЇ
РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА 54

Крамаренко Т.В.
ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ
ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
СТУДЕНТАМИ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ..... 57

Куренкова А.В.
ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ
З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ
У ПРОЦЕСІ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ІГОР
СОЦІАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ 61

Передерій О.Л.
ЕФЕКТИВНА КАДРОВА СТРАТЕГІЯ ЯК НЕОБХІДНА
СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ 65

Перепелиця К.Ю.
ВИКОРИСТАННЯ ВЕБ-КВЕСТ ТЕХНОЛОГІЇ
В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ 69

Петрушкевич І.І.
СПОРТИВНА ПІДГОТОВКА ЄДИНОБОРЦІВ 73

Попадич О.О.
ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ: ОСНОВНІ ФОРМИ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ..... 77

Резунова О.С.
ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ
У СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО СКЛАДАННЯ
ЄВІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ 81

Скрицька Н.В., Никифорук Т.М.
ЩОДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА
«ІСТОРИЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»
ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ 85

Соколовська О.С.
В.О. СУХОМЛІНСЬКИЙ ПРО ФОРМУВАННЯ
ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В ДІТЕЙ
СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 89

Удовиченко І.В.
ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИРОДНИЧИХ
НАУК НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ В СТАРШІЙ
ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ 94

Філімонова Т.В.
ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ
В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ..... 96

Хубетов О.В.
ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ КОГНІТИВНИХ
ЧИННИКІВ НА АДАПТИВНІСТЬ БЕЗРОБІТНИХ
ПРИ КОРОТКОСТРОКОВОМУ НАВЧАННІ НОВІЙ
ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ..... 100

Цуркан М.В.
УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА:
ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ 103

Шаповал С.І.
ЛЕГКА АТЛЕТИКА (СПОРТИВНА ОРІЄНТАЦІЯ) 107

ФІЛОЛОГІЯ

Волошин М.В., Одарчук Н.А.
РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ ТА СЕРЕДНІХ КЛАСІВ
НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ 112

Єфименко Т.М.
ВИВЧЕННЯ МІЖМОВНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ
У СОЦІАЛЬНОМУ, ПСИХОЛОГІЧНОМУ
І ЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТАХ 115

Кандюк-Лебідь С.В.
СИСТЕМА ПЕРСОНАЖІВ ТА ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ
ОБРАЗІВ МЕМУАРНОГО ТЕКСТУ ПЕРШИХ
ДЕСЯТИЛІТЬ ХІХ СТОЛІТТЯ 118

Марчук С.М.
ГЕНЕЗА ПОЕТИЧНОГО ТРАВЕЛОГУ 123

Оверчук О.Б.
ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
ЧОРНИЙ КУЛЬТУРЕМОЮ НІЧ У ПОЕТИЧНОМУ
ДИСКУРСІ Б.-І. АНТОНИЧА 127

Перцева В.А.
ФУНКЦІЇ ХУДОЖНЬОЇ ДЕТАЛІ
В ПОВІСТІ ГАЛИНИ ТРИЛІС «ЕЛІШКА» 131

Приблуда Л.М.
МЕТОНІМІЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ
ВТОРИННОЇ НОМІНАЦІЇ 135

Чердиченко В.П.
ЛЕКСИЧНІ ТА СТРУКТУРНІ ЗМІНИ У ПЕРЕКЛАДІ
НОВЕЛИ ФРАНЦА КАФКИ «EIN LANDARZT» 139

Шарова Т.М.
СХЕМАТИЧНІ ШЛЯХИ РЕПРОДУКУВАННЯ СВІТУ
У ВИМІРІ КАНОНУ СОЦРЕАЛІЗМУ (НА МАТЕРІАЛІ
ТВОРЧОСТІ КОСТЯ ГОРДІЄНКА) 142

ІСТОРІЯ

Богатчук С.С.
ПРАВОВАХІСНИЙ РУХ 60-Х –
НА ПОЧАТКУ 90-Х РР. ХХ СТ. В ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ 145

Бривко М.В.
«ШКІДНИЦЬКА ЛІНІЯ» ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ УЧИТЕЛІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ
АРХІВНО-КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ) 151

Губка О.О.
АРХІВНІ МАТЕРІАЛИ КОНСТРУКТОРА РАКЕТНО-
КОСМІЧНОЇ ТЕХНІКИ В.М. КОВТУНЕНКА
В НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
ТА РОСІЙСЬКІЙ АКАДЕМІЇ НАУК 155

Дацків І.Б., Візняк Я.Я.
УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ВІДНОСИНИ
СУЧАСНОСТІ У ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ
НАПРИКІНЦІ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ. 161

Кмін А.О.
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ 166

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВО. ПОЛІТОЛОГІЯ

Андрусів Л.М., Доготар М.В.
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ
ЗАБОРОНИ КАТУВАННЯ 170

Бобрицький Л.В.
УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА
ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 173

Карковська В.Я.
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ
ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ 177

Кривошей В.М.
МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ
АДАПТАЦІЇ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ 182

Мейко О.В.
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ШТАТНИХ
СТРУКТУР ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛІВ 186

Ніщимна С.О.
ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ 190

Торичний В.А.
СУБ'ЄКТНО-ОБ'ЄКТНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ
МЕХАНІЗМА ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ
В СФЕРЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 193

Туча В.В.
ТРАНСФОРМАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ
ЯК НЕОБХІДНА УМОВА СТРАТЕГІЧНОГО
РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ 197

Хмыров И.М.
ПРЕИМУЩЕСТВА ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ
ВНЕДРЕНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ
СИСТЕМ ЭЛЕКТРОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШИХ
УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ 201

Чижова О.М.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ПАРАДИГМИ ТА ПОЛІТИЧНОГО ПРАГМАТИЗМУ 204

ЕКОНОМІКА

Баглей Р.Р., Рублевич В.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ..... 207

Бондаренко О.М., Гуренко Д.С.

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ПО ОПЛАТІ ПРАЦІ 212

Дем'янчук І.А., Коваль Л.А., Ліщук Н.В., Козак С.В.

ОЦІНКА ВПЛИВУ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ
НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ 216

Костюнік О.В., Деркач О.С.

ШЛЯХИ УНИКНЕННЯ ТА ЗМЕНШЕННЯ
ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ
ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ..... 220

Савчук Л.М.

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА В СИСТЕМІ
МАРКЕТИНГУ ПЕРСОНАЛУ..... 223

УДК 82.091:821.161.2

Перцева В.А.,

доцент, к.філол.н., доцент кафедри українознавства Харківського національного університету внутрішніх справ,
victoria.p@ukr.net

Україна, м. Харків

ФУНКЦІЇ ХУДОЖНЬОЇ ДЕТАЛІ В ПОВІСТІ ГАЛИНИ ТРИЛІС «ЕЛІШКА»

У статті проаналізовано місце художньої деталі у творчості Галини Триліс. Особливу увагу приділено вивченню типів художньої деталі, що формують образи головних героїнь повісті, а також виконують основну роль сюжетної побудови в досліджуваному творі письменниці.

Ключові слова: художня деталь, художній текст, структура, композиція, психологічний аналіз, портретна характеристика, інтер'єр, пейзаж.

Постановка проблеми. Галина Триліс (Гюргадзе) належить до числа популярних і нині читаних сучасних молодих авторів. Підтвердження тому – значна кількість відгуків і рецензій, особливо в соціальних мережах.

Галина Василівна Триліс (Galina Trylis) народилася й виросла в Києві. Закінчила філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Отримавши науковий ступінь кандидата філософських наук, викладала гуманітарні дисципліни в Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. Зараз живе в Чехії.

Актуальність нашої розвідки визначається насамперед потребою в багатоаспектному прочитанні творів сучасної літератури, до якої, безумовно, належить і творчість Галини Триліс.

Галину Триліс можна з упевненістю назвати «письменницею нашого часу», оскільки сьгоднішнє покоління жінок ідентифікує себе з її героїнями, які, на думку читачок, представляють їх власні проблеми. Широка популярність до неї прийшла після публікації книги «Короткі історії довгої такси» (2013) і «Короткі історії довгої такси. Продовження» (2017).

Комплексне серйозне вивчення творів молоді української письменниці в перспективі. Проте вже сьогодні відчувається потреба в спеціальних дослідженнях поезики її художніх творів і, зокрема, такого її компонента, як художня деталь.

Кожна людина живе серед речей, як природних, так і нею створених. І будь-який літературний твір містить у собі опис цього матеріального світу. «Предметний світ у літературі – реалії, які зображені у творі, розташовуються в художньому просторі й існують в художньому часі» [1, с.795]. Художня деталь відіграє важливу роль у пізнавальному процесі. Як художнє явище вона пов'язана і з творчим процесом написання, і з естетичним сприйняттям читача, і зі змістом самого твору. Проте в наявних дефініціях художньої деталі немало ще невизначеності й неточності.

Так, у більшості наявних визначень відсутнє родове поняття, через яке б визначався термін «деталь». У цій ролі найчастіше виступають такі полісемні слова, як «штрих» (В.М. Лесін, О.С. Пулинець), «конкретика» (Р.Д. Цивін), «подробиці» (Ф.В. Путнін). Характерним прикладом такої нечіткості є визначення, яке сформульоване останнім: «Деталь художня (фр. detail – дріб-

ниця, подробиця) – виразна подробиця твору, що несе значне смислове й ідейно-емоційне навантаження, відрізняється збільшенням асоціативності» [2, с.267]. Поряд із терміном «деталь» у літературознавстві використовується й поняття «подробиці», яке також має широкий діапазон змістовних функцій у творі (В.Є. Халізов). Водночас слід відрізнити «художні деталі» від «подробиць», адже на відміну від останніх, вони виконують функцію своєрідного художнього образу, що має «прихований підтекст» (Н.М. Рудецька).

Саме літературна деталь як результат художнього пізнання містить сукупність конкретності, неповторності, одномоментності. А справжній талант письменника в тому й полягає, щоб відібрати або ж засобами композиції підкреслити в окремому предметі або явищі те, що представляється істотним у житті. Ця робота по суті є першою спробою показати особливості художнього мислення Галини Триліс. **Мета дослідження** полягає в тому, щоб вивчити художню деталь (і її типи) як стильову доміную творчості Триліс. Окремо розглядаються художні деталі, що формують образи головних героїнь повісті «Елішка», а також деталі, що лежать в основі просторово-часових меж твору. Визначаються функції художньої деталі у творчості Галини Триліс.

У комплексному освітленні зазначених проблем, що робиться уперше, і полягає **наукова новизна** дослідження. Результати дослідження доцільно враховувати в курсах лекцій зі стилістики, лінгвістики тексту й інтерпретації тексту, на заняттях з аналітичного читання, під час написання курсових і дипломних робіт. **Предметом** нашого дослідження стала нова повість Галини Триліс «Елішка», що була опублікована на початку 2020 року.

Теоретичною основою нашого дослідження стали концепції художньої деталі, розроблені вітчизняними та іноземними літературознавцями: В. Кухаренком, М. Березняком, А. Єсінім, Є. Добінім, Р. Цивінім, Н. Колодіною, Ю. Лотманом, Г. Поспеловим, Ю. Кузнецовим й інших науковцями.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні існують два підходи до проблеми художньої деталі. Перший умовно можна назвати об'єктивним, другий – суб'єктивним. Прибічники першого до художніх деталей зараховують тільки елементи предметного світу (подробиці побуту, пейзажу, інтер'єру, портрета, жести), прибічники другого розглядають деталь як мікрообраз, що відбиває явища також духовно-суб'єктивного світу (внут-

рішне почуття / втоми, самотності, голоду тощо/, швидкоплинну думку). Природно, що межа між цими підходами формальна. Оскільки, наприклад, деталь мовної характеристики (вигук, репліка) належать одночасно й суб'єктивній й об'єктивній сфері людини. А предмети інтер'єру, пейзажу, що пройшли через сприйняття героя стають вже елементами його суб'єктивного світу. Отже, деталь – найдрібніший образ об'єктивного або суб'єктивного світу, який в літературному творі співвідноситься з іншим образом як частину з цілим.

Дослідники розподіляють художні деталі на декілька груп. Андрій Єсін виокремлює деталі зовнішні, що змальовують предметне буття людей, їх зовнішність і середовище існування (портретні, пейзажні й речові) та психологічні, що зображують внутрішній світ людини. Євген Добін запропонував класифікацію деталей, виходячи з критерію: одиничність/множинність. За характером художньої дії він розрізняє деталі-подробиці та деталі-символи, одномоментні й наскрізні.

Опис зовнішності героїнь повісті Галини Триліс «Елішка» часто подається не прямо, а через точно вибрану художню деталь. Так, в описі Лізоньки, побудованому на протиставленні подрузі, звичка розкладати усі предмети симетрично стає надважливою деталлю. Вона передає непрості відносини, що сформувалися між героїнями «такими різними, такими несовместимыми и неотделимыми» [3, с.9] ще в дитинстві.

Предметні деталі Галина Триліс відбирає досить обережно, лише для позначення місця дії. Підкоряючись почуттю міри, переслідуючи свої суто авторські, іноді приховані цілі викладення, авторка відмовляється від детальних описів і значної кількості подробиць. З'являються вони переважно в знаковому або образному значенні. Наприклад, напівпрозорий конверт із пропозицією руки та серця, чашка «красная снаружи и белая внутри», шматочок торта з вишенькою, змокрілий чайний пакетик, бляшана коробочка з печивом, браслет, викинутий Максимом тощо. Побутові або предметні деталі в тексті повісті характеризують обставини й спосіб життя героїв, передають настрій, стосунки між героями, а іноді стають символами. Побутові деталі також можуть розширювати просторово-часові межі повісті. Так, дзеркала, вікна – відбиток часу, кімната з павуком Афіногеном – вихід у світ мрії, ікона Богородиці – символ прозріння. Два останні приклади – це образи світової культури, вписані в побут людей із певним прихованим змістом. Вони показують головній героїні такий бажаний шлях до щастя, одночасно протиставляючи його замкнутості й похмурості провінційного містечка Рогорска. Отже, можна сказати, що використання деталізації як засобу зображення починається в повісті Галини Триліс з емоціоналізації предметів.

Галина Триліс чітко протиставляє предмети старовинної архітектури невиразному інтер'єру, який втілює рідне місто головній героїні. Навіть незначні деталі (абажур на кухні Лізоньки, однотипні, потріскані від часу дев'ятиповерхівки, іржаві шкільні ворота) змальовують конфлікт між героями, що пояснюється зіткненням систем цінностей, притаманних різним людям, націям, містам. Отже, предметні деталі можуть мати як піднесене, так і знижене символічне значення.

Набуваючи підтекстового, символічного значення, зовнішні деталі стають засобом вираження і складних психічних станів героїв повісті. Так, наприклад, Елішка та Лізонька сприймають людину через її Будинок. На думку Юрія Лотмана, серед вічних тем світової літератури помітне місце посіла проблема протиставлення «Будинку» (свого) «Антибудинку» (чужому) [3, с.348]. Згідно з давньою літературною традицією, Галина Триліс поряд із добром завжди шукає й знаходить красу. У всьому, що пов'язане з Будинком, живе краса: в архітектурі будівель, у пейзажі за вікном, в єднанні будинку з навколишньою природою. Протиставлення Будинку й Антибудинку, Свого й Чужого здійснюється в повісті також за допомогою світлових і теплових характеристик: «Прага встретила Элишку *искрящимся солнцем...* Первое, что бросилось ей в глаза, – *свет...*», Лізоньке «отсюда не хотелось уходить, здесь было *светло* и хорошо...», Елишке «нравилось жить с Гонзой, потому что рядом с ним весь мир становился *светлее*» [4].

На символи перетворюються в повісті й природні деталі. Тут слід зазначити, що на формування стилю Галини Триліс не могло не вплинути середовище, у якому складався її внутрішній досвід. Мова йде насамперед про її філософську освіту. Вочевидь, коли авторка переносила на природні деталі якості людини, вона була знайома з ідеєю Іполита Тена про те, що «людина зовнішня приховує в собі людину внутрішню й саме там знаходиться сукупність усіх відомих здібностей і почуттів, з яких беруть початок усі інші риси людини» [5, с.75-76]. Деякі з природних деталей в повісті Галини Триліс полісемантичні. Наприклад, якщо порівняння Елішки з лебедем, що стоїть на одній нозі, – символ невпевненості й самотності, то її уподібнення ненажерливій миші, що здатна виступати в невластивій їй ролі хижака і виживати в найскладніших умовах, передає завуальовану авторську оцінку певних вчинків молоді дівчини. Ця художня деталь якоюсь мірою зумовлює подальшу поведінку головної героїні, що прокладає свій шлях до щастя, користуючись потенційною енергією своїх амбіцій.

Як відомо, уміння правильно використати деталі для створення портретів говорить про рівень майстерності письменника. Одним зі способів портретного опису є особливе виділення однієї деталі, яка повторюється без яких-небудь змін упродовж усього твору. Такою константною (повторюваною) деталлю в портреті головної героїні повісті є її «довгий ніс», який «спочатку появлялся сам, дерзкий и чудаковатый, а за ним раскрывалась не менее эксцентричная и экстравагантная Элишка» [4, с.79].

Відповідно до того, як розв'язується конфлікт, побутових деталей у тексті повісті стає менше, і на перший план виходять деталі символічні, які підкреслюють зміни, що відбулись у ставленні героїнь до навколишнього світу й людей. Можна сказати, що в сюжеті формуються відповідні тематичні лінії, які фокусуються навколо двох головних героїнь, – Елішки й Лізоньки. Ускладняється й художня структура твору. У ній вимальовуються дві самостійні лінії – лінія першого плану, пов'язана з головним сюжетом, дією, і лінія другого плану, що доповнює першу. Історія кохання двох подруг переважно відтворює життя в її реальній об'єктивній течії. Другим планом виступають деталі, місця дії, шви-

двоплинні думки героїв. Індивідуальність стилю письменниці проявляється в тому, що вона, не порушуючи об'єктивного ходу оповідання, надає художнім деталям надзавдання. Взаємозв'язки між цими деталями, що призводять до утворення нових художніх значень, стають більш різноманітними.

Особливо це стосується психологічних деталей. Це стало однією з передумов формування творчої манери Галини Триліс у напрямку від традиційної послідовної розповіді до динамічного жанру психологічної повісті. Психологічні деталі характеризують реакцію героїв на навколишній світ, розкривають їх емоційний стан. З їхньою допомогою передаються зміни у внутрішньому стані, обумовлені важкими переживаннями, боротьбою почуттів і суперечливими думками.

Інший тип художньої деталі, що посів помітне місце серед стилістичних прийомів письменниці, – наскрізна деталь. Художній прийом повтору пов'язаний насамперед зі збільшенням виразних властивостей деталі. Хоча її ідейно-естетичні функції цим не обмежуються. Наприклад, така повторювана деталь, як «вікно», відіграє важливу роль у сюжеті і як ключовий елемент твору загалом, і як один з основних елементів композиції, навколо якого об'єднуються окремі частини повісті.

Галина Триліс майже з науковою точністю характеризує психологію самотності. Психічний стан пригніченості, відчаю й самоосуду домінує в переживаннях Елішки й Максима. Письменниця постійно підкреслює це за допомогою такої наскрізної деталі, як «нестача повітря». З точки зору сучасної психології такий психічний стан героїв можна було б назвати «публічною самотністю». Знаходячись серед людей, вони відчують «вакуум байдужості» й «дефіцит коханої людини». Штрих до портрета (ніс), предмет побуту (дзеркало), елемент пейзажу (світло), швидкоплинна думка, почуття, неодноразово повторюючись у тексті повісті, набувають нового художнього значення, стають засобом вираження нового художнього сенсу. До того ж, якщо окрема деталь бере участь у «ліпленні» образу, служить засобом психологічної характеристики персонажа, то наскрізна деталь більшою мірою взаємопов'язана з усією художньою структурою твору.

Не можна не зробити ще одно спостереження. У майстерно розробленій системі художніх деталей навіть віддалені мікрообрази, яким Галина Триліс, вочевидь, не думала надавати особливого художнього значення, отримують символічний зміст. Полісемія ключового образу-символу «межа» (лінія), який постійно повторюється й варіюється, дозволяє авторці створити психологічно точну картину людського існування в просторі, який обмежується сімейними обставинами й особистими комплексами. Спроби Елішки окреслити свій особистий простір часто закінчуються поразкою: руйнуючи одну перешкоду, вона створює нову. Це призводить до постійної внутрішньої боротьби й безкінечних шукань героїні. Через опозицію внутрішнього й зовнішнього Елішка приходиться до розмежування двох понять – форми буття та форми дії. І якщо перша пов'язана з постійним пошуком сенсу життя, то друга – з тим враженням, яке дівчина справляє на інших. Це особливо важливо зрозуміти в тих випадках, коли письменниця звертається до

розв'язання цілого комплексу проблем, пов'язаних із правом жінок на вибір кохання, професії, друзів тощо.

Висновки. Галина Триліс приділяє художній деталі чималу увагу. Наслідуючи літературну традицію, письменниця використовує її насамперед для правдивого зображення обставин життя героїв, тобто деталей в її повісті виступає у своєму знаковому значенні. Проте простежуються тенденції до поступового зростання ролі деталі у творі та урізноманітнення її якостей.

Письменниця, прагнучи до якнайбільшої економії у використанні художніх засобів, зосереджує увагу на рідкісних, але виразних деталях, які слугують внутрішнім, прихованим цілям текстотворення, не вимагаючи за цих обставин авторського коментаря. Тим цікавіше для дослідника виявити тонкі змістовні й стилістичні відтінки у текстах її творів.

Поліфункціональність художньої деталі у творах Галини Триліс не визначається тільки розглянутими в цій статті функціями. Проте й наведені приклади дають можливість стверджувати, що в повісті «Елішка» деталь підпорядкована загальній концепції, відбиває ракурс авторського бачення певної проблеми. За допомогою деталі створюється основний і завуальований плани оповідання. Побутова деталь, наприклад, втрачає ознаки побутовості, стаючи знаковим символом. Підбиваючи підсумки, слід зауважити, що сучасний етап вивчення української літератури характеризується посиленням уваги до особливостей зображення внутрішнього світу людини, здатності письменників описувати різні психологічні стани й процеси за допомогою усіх відомих художніх засобів. Проведене дослідження повинне розглядатися як спроба додати ясність у складну природу художньої деталі. Не переслідуючи мети дати їй повний опис, ми прагнули поглянути на художню деталь під новим кутом, враховуючи ті тенденції, які характеризують сучасне вивчення тексту. Зроблені висновки можуть бути використані в процесі подальшої розробки проблеми.

Література

1. Николлюкин А.Н. *Литературная энциклопедия терминов и понятий*. Москва: Интелвак, 2001. 1600 с.
2. *Краткая литературная энциклопедия*. Москва: Советская энциклопедия, 1978. Т. 9. 970 с.
3. Лотман Ю.М. *О русской литературе*. СПб: Искусство, 1997. 845 с.
4. Трилис Г.В. *Елишка. Повесть*. Киев: ФОРТ Гуляева, 2020. 260 с.
5. Пэн И. *История английской литературы. Зарубежная эстетика и теория литературы XIX–XX вв.* Москва: Издательство МГУ, 1987. С.72–94.
6. Добин Е.С. *Сюжет и действительность. Искусство детали*. Ленинград: Советский писатель, 1981. 432 с.
7. Есин А.Б. *Принципы и приемы анализа литературного произведения*. Москва: Наука, 2002. 246 с.
8. Колодина Н. *Художественная деталь как средство текстостроения, вовлекающее читателя в рефлективный акт*. Режим доступа: <http://www.dissertcat.com/content/natsionalnoe-svoeobrazie>.
9. Кухаренко В.А. *Интерпретация текста*. Вінниця: Нова книга, 2004. 272 с.
10. Лесин В.М., Пулинець О.С. *Словник літературознавчих термінів*. Київ: Радянська школа, 1971. 485 с.

11. Пospелов Г.Н. Теория литературы. Москва: Высшая школа, 1978. 351 с.

12. Рудецька Н.М. Художня деталь в українській реалістичній прозі 60–70-х років XIX сторіччя. Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди. 2011. Вип. 1(2). С.43-81.

13. Художня функція деталі у літературному творі. Режим доступу: <http://bib.convdocs.org/v40128/>.

References

1. Ніколушкін А.Н. Літературна енциклопедія термінів і понятій. Москва: Інтелвак, 2001. 1600 с.

2. Краткая литературная энциклопедия. Москва: Советская энциклопедия, 1978. Т. 9. 970 с.

3. Lotman Yu.M. O russkoj literature. SPb: Iskusstvo, 1997. 845 s.

4. Trylis G.V. Elishka. Povest'. Kiev: FOP Gulyaeva, 2020. 260 s.

5. Те́н І. Історія англійської літератури. Зарубежна естетика і теорія літератури XIX–XX vv. Москва: Издательство МГУ, 1987. С.72-94.

6. Dobin E.S. Syuzhet i dejstvitel'nost'. Iskusstvo detali. Leningrad: Sovetskij pisatel', 1981. 432 s.

7. Esin A.B. Printsipy i priemy analiza literaturnogo proizvedeniya. Moskva: Nauka, 2002. 246 s.

8. Kolodina N. Khudozhestvennaya detal kak sredstvo tekstopostroeniya, vovlekayushhee chitatelya v reflektivnyj akt. Rezhim dostupa: <http://www.disscat.com/content/natsionalnoe-svoeobrazie>.

9. Kukharengo V.A. Interpretacziya tekstu. Vn'niczha: Nova kniga, 2004. 272 s.

10. Lesin V.M., Pulinecz O.S. Slovník literaturoznavečnických termínů. Kyjiv: Radians'ka shkola, 1971. 485 s.

11. Pospelov G.N. Teoriya literatury. Moskva: Vysshaya shkola, 1978. 351 s.

12. Рудецька Н.М. Художня деталь в українській реалістичній прозі 60–70-х років XIX сторіччя. Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди. 2011. Вип. 1(2). С.43-81.

13. Художня функція деталі у літературному творі. Режим доступу: <http://bib.convdocs.org/v40128/>.

Pertseva V.A.,

Associate Professor, Ph.D., the Department of Ukrainian Studies Kharkiv National University of Internal Affairs,
victoria.p@ukr.net

Ukraine, Kharkiv

FUNCTION OF LITERARY DETAILS IN THE STORY OF GALINA TRYLIS «ELASHKA»

This research is essentially the first attempt to show the peculiarities of artistic thinking of modern Ukrainian writer Galina Trylis. The purpose of the article is to study the artistic part as a stylistic dominant to the works of Trylis. External (subject, natural, portrait) and internal (psychological) types of details are analyzed. The artistic details that form the images of the main heroines of the story «Elishka», as well as the details underlying the spatial-time boundaries of the work are considered separately. The functions of artistic details in the works of Galina Trylis are defined.

Key words: literary detail, literary text, structure, composition. portrait characteristics, interior, landscape.

